

دستورالعمل اجرایی تکریم مادر و نوزاد در راستای ترویج زایمان طبیعی و تولد ایمن

هدف:

برخورداری مادر و نوزاد از مراقبت‌های ایمن و با کیفیت در تمام دوران بارداری، حین زایمان و پس از زایمان مبتنی بر احترام به شان و منزلت انسانی

دامنه شمول:

این دستورالعمل در تمامی مراکز درمانی دولتی و غیردولتی دارای بخش‌های مادر و نوزاد لازم الاجرا است. همه کارکنان بیمارستان اعم از کادر بهداشتی و درمانی و کارکنان اداری و خدماتی ملزم به رعایت مفاد آن می‌باشند.

نظارت و اجرا:

مسئولیت نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل به عهده ریاست محترم بیمارستان/ مرکز درمانی و معاون محترم درمان دانشگاه است.

روش اجرایی:

❖ احترام به شان و منزلت انسانی مادر و نوزاد

فرد یا افراد مراقبت‌کننده مادر و نوزاد:

- در اولین ملاقات، خود را (نام خانوادگی و عنوان شغلی) به مادر معرفی نمایند.
- ارتباط کلامی و غیر کلامی (تماس چشمی، حرکات دست و بدن و...) مناسب و موثر^۱ همراه با آرامش در کلام و رفتار با مادر و همراه وی برقرار نمایند؛ به گونه‌ای که نگرانی و اضطراب وی را کاهش دهند.
- کارکنان از بیان عباراتی که موجب القاء هرگونه ترس و هراس نسبت به بارداری و یا زایمان در مادر می‌شود خودداری نمایند.
- با گوش دادن به صحبت‌ها و پاسخ به سوالات مادر، فرصت بیان نیازها و رفع نگرانی‌ها به وی داده شود.
- به اعتقادات و باورهای مذهبی و ارزش‌های فرهنگی والدین در استفاده از وسایل شخصی مانند نوع پوشش، رنگ لباس، ملحفه و بالش، آوا و ..... در چارچوب سیاست‌ها و مقررات سازمان توجه نمایند.

❖ برخورداری مادر و نوزاد از مراقبت‌های ایمن و با کیفیت

- در ارائه خدمات مراقبت مادر و نوزاد، اصل عدم ضرر و تامین برترین منافع مددجو رعایت شود.
- کلیه مراقبت‌های مادر و نوزاد بر اساس استانداردها و راهنماهای بالینی و دستورالعمل‌های ابلاغی وزارت متبوع انجام شود.

---

۱ هر واژه، ارتباط غیر کلامی، تصاویر نوشتاری و گفتار ممکن است برای افراد مختلف در فرهنگ‌های مختلف معانی خاص داشته باشد.

دستورالعمل اجرایی تکریم مادر و نوزاد در راستای ترویج زایمان طبیعی و تولد ایمن

- مراقبت همه جانبه از مادر و نوزاد شامل مراقبت جسمی، عاطفی، روانی، و معنوی ارائه گردد.
- فضای مراقبتی مناسب، از نظر نور، صدا، حرارت، نظافت، مرتب بودن، امن و آرام در لیبر و پس از زایمان برای مادر در نظر گرفته شود.
- ارائه خدمات بی‌دردی داروئی زایمان طبیعی به درخواست مادر و پس از اخذ رضایت از وی فراهم شود.
- وسایل استرس زا مانند وسایل زایمان و ترالی اورژانس از دید مادر پوشانده شود.
- از انجام اقدامات غیر ضروری (بدون اندیکاسیون) به مادر و نوزاد خودداری شود.
- همه مادران و نوزادان بایستی از خدمات مبتنی بر نیازهای فردی (individual) برخوردار شوند.
- در صورتی که احتمال آسیب از طرف والدین به نوزاد وجود دارد، ضمن ثبت موضوع در پرونده و ارائه گزارش به مسئولین مربوطه، مشاوره و مراقبت‌های لازم انجام گیرد.
- در موارد وجود مشکل نوزادی (مانند ابتلا به بیماری و یا ناهنجاری) والدین حمایت‌های عاطفی، معنوی و تسکینی را دریافت کنند.
- در صورت از دست دادن جنین/نوزاد، والدین از مراقبت سوگ مبتنی بر فرهنگ برخوردار شوند.

❖ دسترسی به اطلاعات و احترام به استقلال فردی

- منشور حقوق مادر در محل ارائه مراقبت از جمله پذیرش، اتاق زایمان و پس از زایمان نصب گردد.
- پزشک / ماما در تمام مراحل مراقبتی، مادر و خانواده وی را از وضعیت مادر و نوزاد آگاه سازند.
- توضیحات به زبان ساده و شفاف و قابل درک توسط فردی ترجیحاً " با گویش مشابه به مادر و خانواده/ همراه وی ارائه شود.
- قبل از انجام هر عملی که نیاز به رضایت کتبی مادر و یا همسر وی است، ابتدا اطلاعات صحیح و دقیق در اختیار آنان قرار گیرد و پس از اطمینان از درک اطلاعات به آنان اجازه داده شود تا انتخاب آگاهانه و آزادانه داشته باشند.
- در موارد مداخلات اورژانسی، ضمن ارائه توضیحات لازم به مادر باردار و همسر، به یاد داشته باشیم که در مداخلات جهت نجات جان مادر و جنین نیاز به اخذ رضایت کتبی نیست.
- قبل از انجام هر فرایندی و یا اقدامات تشخیصی، مراقبتی، درمانی ضمن کسب اجازه از مادر، توضیحات لازم به وی داده شود.
- مادر در قبول یا رد مشارکت در طرح تحقیقاتی مختار است؛ بایستی به وی اطمینان داده شود که تصمیم وی تاثیری در تداوم و نحوه ارائه خدمات مراقبت به وی و نوزادش نخواهد داشت.
- نقش ارائه دهندگان خدمت و فراگیران به مادر توضیح داده شده و حریم شخصی و حقوق مادر به طور کامل رعایت شود.

دستورالعمل اجرایی تکریم مادر و نوزاد در راستای ترویج زایمان طبیعی و تولد ایمن

- توصیه ها و آموزش های لازم قبل از ترخیص و پیگیری های مورد نیاز پس از ترخیص به طور واضح به مادر و همراه وی توضیح داده شود.
- اطلاع رسانی درباره نحوه برخورداری از حمایت ها و خدمات اجتماعی توسط انجمن های مردم نهاد به والدین صورت پذیرد.

❖ حفظ حریم خصوصی، اسرار و اطلاعات مادر و نوزاد

- اطلاعاتی که از مادر در اختیار کادر درمانی قرار دارد، جزو اسرار شخصی فرد می باشد و محرمانه تلقی شده و نباید بدون رضایت او در اختیار دیگران قرار گیرد، مگر در موارد قانونی و مجاز، مانند موارد گزارش دهی اجباری (مطابق با خط مشی تدوینی بیمارستان).
- کارکنان بیمارستان برای انتقال اطلاعات حساس به همراهان، می بایست از مادر اجازه بگیرند.
- تخت مادر روبروی درب ورودی و پنجره قرار نداشته باشد و ملحفه برای پوشش در اختیار وی قرار گیرد.
- همه کارکنان هنگام ورود به اتاق مادر ورود خود را اعلام کنند.
- در همه معاینات حفظ پوشش و حریم شخصی مادر رعایت شود.
- در صورتی که مراقبت های مادر در اتاق های تک نفره زایمان (LDR) انجام نمی شود، حریم خصوصی مادر با استفاده از پاراوان یا پرده-حفظ شود.
- در تمام مراحل انتقال، پوشش مادر حفظ شود.
- در زمان انتقال به سایر واحدها فرد هم جنس حضور داشته باشد.
- جابجایی وسایل شخصی مادر با اجازه وی و بر اساس فرایندهای جاری بیمارستان صورت گیرد.
- هنگام گرفتن شرح حال مادر، از پرسش سوالات خصوصی در حضور سایرین خودداری شود.
- از ورود به حریم خصوصی و پرسیدن سوالات غیر مرتبط با وضعیت مادر و نوزاد خودداری گردد.
- در صورت عدم تمایل مادر باردار به حضور پزشک مرد/ دانشجوی مرد در اتاق و یا انجام معاینه توسط ایشان، مطابق خواست وی عمل گردد.
- در زمان اجرای فرآیندهای تشخیصی و درمانی فرد هم جنس کنار مادر حضور داشته باشد.
- در ضمن جدی بودن، خوشرویی و گشاده رویی با مادر و خانواده وی رعایت گردد.

دستورالعمل اجرایی تکریم مادر و نوزاد در راستای ترویج زایمان طبیعی و تولد ایمن

❖ برابری و عدم انگ و تبعیض در بهره مندی از خدمات

- ارائه خدمات مامایی به همه مادران و نوزادان به صورت عادلانه، صرف نظر از سن، نژاد، موقعیت، وضعیت اجتماعی-اقتصادی، سبک زندگی، فرهنگ، باورهای سیاسی و توانایی‌های جسمی و روانی و به دور از هر گونه تبعیض انجام شود.
- کارکنان در ارائه خدمات به مادران باردار صداقت، انصاف، ادب و مهربانی را رعایت نمایند و از هر گونه رفتار کنایه‌آمیز و توهین کلامی و غیرکلامی به مادر و خانواده وی خودداری نمایند.
- کارکنان تمام اقدامات انجام شده برای مادر و نوزاد را بطور دقیق و صادقانه در پرونده و سامانه‌های مرتبط ثبت نمایند.
- امکان حضور همراه آبرای تمام مادران بنا به درخواست آنان در طول لیبر و بعد از زایمان فراهم گردد.
- به نقش حمایتی همسر و خانواده در دوران‌های مختلف اعم از بارداری و پیش از آن، هنگام لیبر، زایمان و پس از آن احترام گذاشته شود و بنا به درخواست مادر اجازه دیدار با همسر داده شود.
- کارکنان در مواجهه با افکار، عقاید و رفتارهای گوناگون شکیبایی خود را حفظ نموده و به افکار و عقاید دیگران احترام بگذارند.
- در موارد خطای پزشکی یا نقض حقوق مادر و نوزاد، ضمن تلاش برای رفع مشکل و جبران آن، هماهنگی لازم با مسئول مربوطه مطابق خط مشی بیمارستان صورت پذیرد.
- در صورت اعتراض و شکایت، مادر/ همراهان وی بایستی به واحد شکایات بیمارستان راهنمایی شوند.
- رسیدگی به اعتراض و شکایت مادران باید بر اساس فرایند رسیدگی به شکایات بیمارستان و با اولویت فوری انجام شود.